

Бондар О.С.,

канд. юрид. наук, старший викладач ДДУВС

ЩОДО ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Після прийняття Конституції України в державі розпочався якісно новий етап розвитку суспільства, головними ознаками якого є демократія, політична та економічна стабільність. Першочерговим напрямом діяльності органів державної влади в сучасних умовах стало завдання по забезпеченню прав і свобод людини та громадянина, що, в свою чергу, вимагає оновлення всієї правової системи держави та приведення її у відповідність до норм Конституції, як Основного Закону України, та вимогам міжнародного співтовариства.

Вдалою є думка О. А. Теличка, який вмотивовано довів важливість питання адаптації трудового законодавства України у сфері охорони праці до вимог європейських стандартів на шляху України до Євросоюзу і захисту соціально-трудова прав громадян України [4, с. 3–4].

Державна політика з питань охорони праці в Україні регулюється законодавчими та нормативно-правовими актами, а саме: Конституцією України, Законом України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 р., Кодексом законів про працю України та іншими нормативно-правовими актами та міжнародними угодами, які були прийняті державою або ратифіковані на її території.

Відповідно до ч. 4 ст. 43 Конституції України, кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці. Це означає, що одним із першочергових завдань нашої держави є гарантування безпечних і здорових умов праці, мінімізація нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань, ліквідація або зменшення будь-яких шкідливих факторів виробництва та їх вплив на здоров'я й працездатність працівників. І саме це питання є пріоритетним у державній політиці з охорони праці. А для втілення цього питання в реальному житті повинен бути задіяний головний інститут трудового права – інститут охорони праці, який має системний характер і охоплює широку низку складних питань щодо створення безпечних умов праці працівників у різних напрямках їх трудової діяльності [1, ч. 4 ст. 43].

Законом України «Про охорону праці» визначено основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулювання за участю відповідних органів державної влади відносин між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлення єдиного порядку організації охорони праці в Україні.

Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про охорону праці», охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [2, ч. 1 ст. 1].

Окрім зазначеного, питання щодо охорони праці в Україні регулюються

цілою главою (ХІ) Кодексу законів про працю України, яка так і звучить – «ОХОРОНА ПРАЦІ». Це говорить про те, що законодавець намагається на усіх рівнях врегулювати суспільні відносини, які виникають з приводу питань охорони праці. Зміст ст. 153 КЗпП України говорить про те, що в нашій державі на усіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган. Власник або уповноважений ним орган повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові і забезпечують санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань працівників [3, ч. 1, 2, 4 ст. 153].

Перехід суспільства до ринкових відносин, що, в свою чергу, сприяло виникненню різноманітних форм власності, потребує розроблення нових підходів до побудови механізму управління охороною й безпекою праці на національному, регіональному й виробничому рівнях. У суспільстві, де економіка має соціально орієнтований характер, охорона праці має бути одним із найважливіших завдань соціально-економічної політики як держави в цілому, так і кожного підприємства та організації.

Охорона праці – проблема складна і багатогранна. У сучасній юридичній науці особливо підкреслюється багатоаспектність феномена охорони праці, який сприймається водночас як соціальне та економічне явище, яке має важливе значення для забезпечення гідного розвитку кожного працівника, процвітання суспільства і держави. Але теперішній рівень науково-технічного прогресу та соціально-економічні напрями розвитку сучасного суспільства не спроможні створити сприятливі умови для забезпечення добробуту людини, збереження її здоров'я. Особливо гостро ця проблема існує на промислових підприємствах, де зберігається переважно застаріла матеріально-технічна база на виробництві при бажано більших обсягах фінансування заходів з охорони праці. Усе це призводить до вкрай високого рівня травматизму і, як наслідок, до збільшення видатків підприємства та держави на виплати й компенсації потерпілим. Тому наразі необхідним є вдосконалення системи охорони праці як важливого інституту права та фактора підвищення ефективності виробництва на підставі ретельного дослідження економічних і соціальних її аспектів [5, с. 222-223].

---

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668.

3. Кодекс законів про працю Української РСР від 10 грудня 1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Ст. 375.

4. Теличко О. А. Адаптація трудового законодавства України у сфері охорони праці до європейських стандартів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2011. 20 с.

5. Романів Л. В., Бабух І. Б. Охорона праці в Україні: проблеми, досвід, перспективи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 4. С. 222-228.